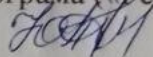

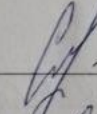
МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Центр післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання
Кафедра соціальної філософії та управління

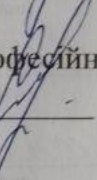
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Організаційний механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні»

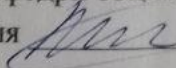
Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня, II курсу,
групи МПА3-21-1,
спеціальності (281 «Публічне управління та адміністрування»),
освітня програма («Регіональне управління та самоврядування»)

 Сергієнка Юрія Петровича

Науковий керівник - Самойлова Ірина Іванівна, к.н.держ.упр., доцент

Керівник освітньо-професійної
програми - Самойлова Ірина Іванівна, к.н.держ.упр., доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри соціальної філософії та управління
протокол від «27» 01 2023 № 108

Завідувач кафедри соціальної філософії
та управління Чупрій Леонід Васильович, д.політ.н., доцент

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 25 30.01.2023

(дата)

[підпис]
(підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

до захисту 25.01.2023

(до захисту, на доопрацювання)

(дата)

[підпис]
(підпис)

Результат захисту

805 4/805не

(оцінка)

(дата)

03.02.23

(підпис)

Голова комісії:

[підпис]
(підпис)

А.І. Варшавська
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис]
(підпис)

Т.І. Самоїлова
(ініціали, прізвище)

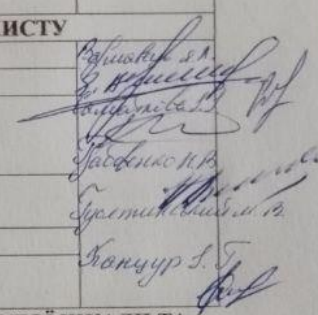
[підпис]
(підпис)

П.В. Трохименко
(ініціали, прізвище)

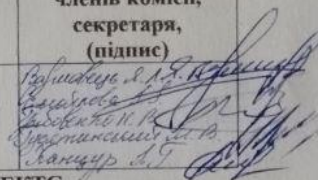
[підпис]
(підпис)

М.В. Тухтинський
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	22		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		
4. Рецензент	від 0 до 5	5		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	40		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	40		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	80		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
80	B	4	03.02.23	

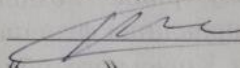
Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	3 (задовільно)
60-69	D	
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Центр післядипломної освіти та заочного (дистанційного) навчання
Кафедра соціальної філософії та управління
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітня програма «Регіональне управління та самоврядування»

Затверджую

В.о. завідувача кафедри

 Н.В. Грабовенко
«___» _____ 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу

здобувачу вищої освіти

Сергієнку Юрію Петровичу

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи «Організаційний механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні»

Затверджена наказом в.о. ректора від «31» 12 2021 № 142

2. Строк здачі закінченої роботи 25.01.2023

3. Цільова установка – визначення рекомендацій щодо удосконалення організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та формування пропозиції щодо удосконалення організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Об'єкт дослідження – організаційний механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

База досліджень – Київське обласне відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України.

4. Вихідні дані до роботи: Закони України, Постанови та Розпорядження Кабінету Міністрів України, які регулюють питання територіальної організації влади в Україні, звітні дані Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України, а також монографічні дослідження й статті вітчизняних авторів.

5. Перелік графічного матеріалу: Рис. 2.1. Структура Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань кожним розділом): Розділ 1. Теоретичні аспекти організаційного механізму управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні. 1.1. Теоретичні основи державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні. 1.2. Поняття та сутність організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні. Розділ 2. Аналіз функціонування організаційного механізму управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні (на прикладі Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України). 2.1. Загальна характеристика діяльності Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України. 2.2. Аналіз механізму управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні. Розділ 3. Пропозиції щодо вдосконалення організаційного механізму управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Вибір теми, визначення літературних джерел, постановка проблеми та складання плану роботи	15.10.2021	15.01.2022
2	Підготовка першого розділу роботи та подання його керівнику	29.06.2022	29.06.2022
3	Підготовка другого розділу роботи та подання його керівнику	21.11.2022	21.11.2022
4	Підготовка третього розділу роботи та подання його керівнику	09.01.2023	09.01.2023
5	Допрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	12.01.2023	12.01.2023
6	Отримання відгуку керівника	25.01.2023	25.01.2023
7	Отримання зовнішньої рецензії	25.01.2023	25.01.2023
8	Попередній захист роботи	23.01.2023	23.01.2023
9	Допуск роботи зав. кафедри до захисту	26.01.2023	26.01.2023
10	Захист роботи	Згідно графіку освітнього процесу	03.02.23

8. Дата видачі завдання «11» 01 2022

9. Керівник випускної кваліфікаційної роботи

I.I. Самойлова

10. Керівник освітньо-професійної програми

I.I. Самойлова

11. Завдання до виконання отримав
здобувач вищої освіти

Ю.П. Сергієнко

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	8
1.1. Теоретичні основи державного управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні	8
1.2. Поняття та сутність організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ВІДДІЛЕННЯ (ФІЛІЇ) КОМІТЕТУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ МОН УКРАЇНИ)	24
2.1. Загальна характеристика діяльності Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України	24
2.2. Аналіз механізму управління фізичної культури і спорту на регіональному рівні	28
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	34
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	50

ВСТУП

Сталий розвиток і ефективне повсякденне функціонування фізичної культури і спорту можливе за виконання однієї із провідних передумов – якісної організації системи державного управління галуззю. У науковців не виникає протиріч з приводу визнання провідної ролі механізму держави в організації управління галуззю, яка створює відповідну систему державного управління нею. Пріоритетність цього підходу обумовлена рядом ключових переваг, які полягають у можливості здійснювати планову, координовану, систему діяльність в справі управління галуззю, акумулювати для цього необхідні ресурси, зосереджувати зусилля громадськості на вирішення пріоритетних цілей та завдань, забезпечувати стабільність та законність функціонування суб'єктів господарювання в сфері фізичної культури та спорту. В цьому контексті на перший план виступає проблема побудови збалансованої, оптимальної, функціональної та процесно узгодженої організаційної структури системи державного управління галуззю.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Теоретичними та практичними проблемами функціонування організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні займалися такі вітчизняні науковці, як І. Демченко, О. Качний, І. Куроченко, С. Ліщук, В. Протас, Т. Христова, А. Ціпов'яз та інші. Між тим і досі в Україні бракує досліджень, спрямованих на визначення ключових принципів, та методології організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та формування пропозиції щодо удосконалення організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Мета дослідження конкретизується у вирішенні наступних завдань:

- дослідити теоретичні основи державного управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні;
- проаналізувати поняття та сутність організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні;
- дати загальну характеристику діяльності Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України;
- здійснити аналіз функціонування механізму управління фізичної культури і спорту на регіональному рівні;
- сформулювати пропозиції щодо вдосконалення організаційного механізму управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Об'єкт дослідження – організаційний механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

База досліджень – Київське обласне відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні засади організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження складають базові положення сучасної економічної теорії функціонування економічних систем, програмного управління, праці вітчизняних вчених з питань розвитку організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні. При проведенні дослідження і вирішенні поставлених задач використовувались загальнонаукові та спеціальні методи, у тому числі: критичний аналіз організаційного механізму державного управління, аналіз існуючих рішень для організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Науково-практична значимість одержаних результатів полягає в тому, що робота є комплексним теоретичним дослідженням, присвяченим

актуальній науковій проблемі, яка полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та пропозиції щодо удосконалення організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Особистий внесок здобувача. Одержані в процесі дослідження наукові результати можуть практично використовуватися на рівні Київської області.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 53 сторінки. Робота містить 1 рисунок, 2 додатки. Список використаних джерел налічує 48 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

1.1. Теоретичні основи державного управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні

Фізична культура та спорт є невід'ємною часткою духовного, інтелектуального, фізичного буття людини, яка забезпечує повноцінний та гармонійний розвиток особистості, сприяє підвищенню якості та рівня життя. Феномен фізичної культури та спорту як соціального, правового, економічного, культурного явища досліджується багатьма науковцями, які у своїх визначеннях його понятійної сутності виходять із концептуальних позицій, які притаманні відповідній науковій галузі.

В різних галузях знань до теперішнього часу ще немає єдиного загальноприйнятого визначення поняття «фізична культура і спорт». Така ситуація обумовлена цілою низкою чинників. Окрім того, необхідно враховувати, що фізична культура і спорт складають два значних сегменти: спорт вищих досягнень (професійний спорт), а також фізична культура і спорт, яким громадяни займаються для зміцнення власного здоров'я та змістовного проведення відпочинку. По-скільки професійний спорт є одним із важливих сегментів, що формує престиж держави на міжнародній арені, то ним опікуються органи управління на загальнодержавному і регіональному рівні, які потребують теоретичних напрацювань та соціологічних даних

Проблему феномену фізичної культури та спорту як соціального, правового, економічного, культурного явища досліджує значне число вітчизняних і закордонних науковців, які у своїх трактуваннях його понятійної сутності виходять із концептуальних позицій, що притаманні відповідній науковій галузі до якої вони належать. Під терміном "галузь фізична культура і спорт" розуміють систему закладів і підприємств, які

надають фізкультурно-оздоровчі, спортивні послуги та спеціалізуються на виготовленні товарів спортивно-фізкультурного призначення з метою задоволення потреб населення, держави у сфері фізичної культури і спорту [5].

Зокрема, трактування «фізичної культури і спорту» ми маємо розглядати виходячи із контексту яким чином йде вивчення даного сегменту людської діяльності в рамках різних наукових дисциплін, а також науковими школами тощо.

У багаточисельних дослідженнях доведено, що сфера фізичної культури й спорту характеризується розгалуженими суспільними відносинами, виконує суспільно корисні функції, які обумовлюють необхідність державного управління у цій сфері. Зміст наріжних понять державного управління фізичною культурою та спортом ґрунтовно досліджено у працях І. Гасюка [6]. Автором зазначається, що під поняттям "система державного управління розвитком фізичної культури і спорту" можна розуміти цілеспрямований, систематичний, організуючий, координуючий, контролюючий вплив з боку системи органів державного управління на галузь фізичної культури і спорту з метою підвищення ефективності її функціонування, задоволення потреб держави, різних соціальних верств суспільства, окремих громадян в галузі фізичної культури і спорту, що у свою чергу характеризує ефективність діяльності системи органів державного управління галуззю [19].

Систему державних органів у сфері фізичної культури і спорту залежно від обсягу компетенції поділяють на три види:

- органи загальної компетенції;
- органи міжгалузевої (функціональної) компетенції;
- органи галузевої (спеціальної) компетенції [18].

Державне управління фізичною культурою і спортом здійснюється:

- на центральному рівні – органи управління з питань фізичної культури і спорту ;

- на регіональному рівні – органи управління фізичною культурою і спортом;
- на місцевому рівні – місцеві органи управління Комітети з фізичної культури і спорту районних адміністрацій і міських рад;
- на рівні селищних утворень – громадські комісії або відділи з фізичної культури і спорту [8].

Особливістю управління у галузі фізичної культури і спорту органами загальної компетенції є те, що вони здійснюють зазначену діяльність і разом з тим розв'язують інші завдання, віднесені до їхньої компетенції, – розвиток економіки, соціальної сфери, національної безпеки та оборони тощо. Органи міжгалузевої компетенції координують діяльність інших органів виконавчої влади з вирішення окремих питань міжгалузевого характеру. Цю групу представлено переважно державними комітетами (державними службами) та деякими міністерствами (наприклад, у сфері спорту Міністерством фінансів тощо). На відміну від них, для органів галузевої (спеціальної) компетенції управління у галузі фізичної культури і спорту є основним або одним з основних напрямів їхньої діяльності.

До системи державних органів загальної компетенції, які здійснюють управління у галузі фізичної культури і спорту, належать: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, місцеві органи виконавчої влади. У загальному вигляді структура управління у сфері фізичної культури і спорту включає: Міністерство молоді і спорту, його підрозділи на рівні областей, Департамент фізичної культури і Департамент олімпійського спорту, Республіканський комітет по фізичній культурі і спорту АР Крим, Управління у справах сім'ї, молоді і спорту обласної державної адміністрації, відділ у справах сім'ї, молоді і спорту районної державної адміністрації (державні органи); постійні комісії, комітети, відділи органів місцевого самоврядування; Національний Олімпійський Комітет, його підрозділи на обласному рівні, Національні спортивні федерації і Місцеві спортивні федерації з видів спорту, визнаних в Україні, фонди, громадські організації

(недержавні організації) і тощо, що у свою чергу загострює існуючі проблеми розмежування повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

До функцій Верховної Ради України відноситься визначення державної політики й здійснення законодавчого регулювання відносин в сфері фізичної культури та спорту, а також здійснення в межах своєї компетенції та повноважень контролю за виконанням законодавства в сфері фізичної культури і спорту, та за реалізацією державної програми розвитку спорту та фізичної культури.

Кабінет Міністрів України визначає основні напрями розвитку та діяльності фізичної культури та спорту, спрямовує функціональну діяльність підпорядкованих йому органів на виконання закону України «Про фізичну культуру і спорт» та інших законодавчих та нормативних документів. До функцій Кабінету Міністрів України відноситься також визначення основних напрямів розвитку фізичної культури та спорту, спрямовування діяльності підпорядкованих йому органів виконавчої влади; планування, розроблення та впровадження на строк своїх повноважень програми діяльності, яка спрямована на розвиток спорту та фізичної культури, укладення та координування міжурядових та міжнародних угод для співробітництва в сфері розвитку фізичної культури і спорту в Україні [27, 28].

Як суб'єкт адміністративно-правового регулювання у галузі фізичної культури і спорту Кабінет Міністрів України виконує такі функції: надає інформацію Верховній Раді України щодо діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з розвитку фізичної культури і спорту; визначає перелік закладів фізичної культури і спорту, яким надається статус бази олімпійської та параолімпійської підготовки, затверджує Меморандуми взаєморозуміння зі співробітництва у сфері фізичної культури і спорту; призначає стипендії Кабінету Міністрів України видатним спортсменам, тренерам та діячам фізичної культури і спорту; затверджує порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для

розвитку фізичної культури і спорту серед працівників і військовослужбовців правоохоронних органів на певний бюджетний рік тощо [23].

Міністерство молоді та спорту України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство молоді та спорту України входить до системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері освіти і науки, інновацій та інформатизації, інтелектуальної власності, молоді, фізичної культури та спорту [22].

На рівні місцевих громад органи місцевого самоврядування сприяють розвитку самодіяльного масового спорту (основу його становлять різноманітні фізкультурно-спортивні секції), заохочують і стимулюють діяльність підприємств, установ, організацій і громадян у цій сфері. Місцеві ради запроваджують систему пільг і заохочень для підприємств, які спрямовують частину свого прибутку на розвиток фізичної культури і спорту, будівництво об'єктів фізкультури та спорту, організацію відпочинку. На рівні місцевих громад запроваджуються системи пільг і заохочень для підприємств, які спрямовують частину свого прибутку на розвиток фізичної культури і спорту, будівництво об'єктів фізкультури і спорту, організацію відпочинку.

Державне управління фізичною культурою і спортом в Україні здійснюється за принципом територіальної організації влади, а система органів виконавчої влади, як сукупність підсистем, ланок та окремих органів побудована на критеріях розподілу обсягу компетенцій та територіальним масштабом [1]. Як зазначають чисельні дослідники, реформування системи державного управління фізичною культурою та спортом здійснюється за принципами децентралізації і де концентрації, що вимагає наукового обґрунтування вихідних положень теорії державного управління у сфері фізичної культури та спорту на регіональному рівні.

Розуміння сутності державного управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні нерозривно пов'язане із процесами регіоналізації та змістовим наповненням понять "регіон" та "регіональне управління".

Регіональне управління – координаційна діяльність органів публічної влади із забезпечення ефективної взаємодії суб'єктів управління у формуванні та реалізації програм сталого розвитку регіону. Основною метою регіонального управління є надання якісних послуг громадянам та підвищення їх життєвого рівня, забезпечення прав людини, територіальної цілісності держави, цілей і особливостей соціального, економічного, культурного розвитку регіону. Першочерговими завданнями регіонального управління є узгодження і забезпечення (в тому числі правовими засобами) інтересів усіх суб'єктів регіонального управління, розробка та запровадження ефективних інструментів стимулювання регіонального розвитку, налагодження міждержавного співробітництва [2].

Система регіонального управління – це взаємоузгоджена діяльність органів законодавчої і виконавчої влади, органів регіонального і місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства на відповідних рівнях управління, а також методи і механізми їх взаємодії та реалізації завдань щодо забезпечення сталого розвитку регіону [3].

Регіональне управління базується на принципах забезпечення державної цілісності, єдності системи державної влади, розмежування владних повноважень, забезпечує економічний та соціальний розвиток відповідних регіонів шляхом реалізації регіональної політики. Система регіонального управління включає:

- підсистему центральних і регіональних органів влади;
- сукупність функцій, що здійснюються державними органами, а також різноманітні методи, ресурси, що використовуються для реалізації функцій;
- підсистему зв'язків (прямих і зворотних), що виникають між об'єктами і суб'єктами управління [4].

Таким чином, "державне управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні" – це комплексна, системна діяльність органів державної влади регіонального рівня з метою розвитку галузі фізичної культури і спорту в регіоні, задоволення потреб територіальної громади, духовних, фізичних, інтелектуальних запитів громадян з урахуванням соціальних, економічних, національних, етнічних чинників.

У вузькому розумінні, державне управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні, це реалізація функцій управління регіональним виконавчим органом державної влади в сфері фізичної культури та спорту з метою розвитку галузі фізичної культури та спорту на основі врахування чинників соціально-економічного розвитку регіону, запитів територіальної громади, реалізації регіональної політики в сфері фізичної культури та спорту.

У контексті нашого дослідження під об'єктом державного управління слід розуміти відкриту, складну, динамічну соціально-економічну систему регіонального рівня – галузь фізичної культури і спорту, а під суб'єктом державного управління – систему органів державної влади в галузі фізичної культури і спорту регіонального рівня.

Розвиток галузі фізичної культури і спорту відбувається завдяки удосконаленню і поліпшенню матеріально-технічного, інформаційного, кадрового, наукового, нормативно-правового, фінансового, медичного забезпечення, що у свою чергу знаходить свій вираз у показниках стану розвитку системи загалом, а саме: рівні здоров'я і фізичного розвитку різних верств населення; ступені використання фізичної культури в різних сферах діяльності, рівні розвитку системи фізичного виховання, самодіяльного масового спорту, рівні досягнень спортсменів України в окремих видах спорту, рівні забезпеченості кваліфікованими кадрами, спортивними спорудами та майном.

Стратегічною метою державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні (суб'єкт державного управління) є

досягнення керованою системою (об'єкт державного управління) фізичної культури і спорту такого рівня її розвитку, який би у повній мірі дозволив би забезпечити задоволення потреб територіальної громади та окремих громадян у збереженні здоров'я, підтриманні високого рівня працездатності, поліпшенні якості та рівня життя, задоволенні духовних, інтелектуальних, рухових потреб шляхом занять певними видами спорту тощо.

Для досягнення задекларованої мети державного управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні та у відповідності до чинного законодавства доцільно визначити коло функціональних завдань, реалізація яких дозволить її досягнути, а саме: здійснювати розробку державної політики в сфері фізичної культури та спорту на рівні регіону; здійснювати управління матеріально-технічним, фінансовим, медичним, кадровим, науковим, правовим, інформаційним та іншими видами забезпечення усіх напрямів фізичної культури та спорту на регіональному рівні; забезпечувати розробку та впровадження нормативно-правових актів, створення економічних, ресурсних, фінансових передумов для розвитку добровільного фізкультурно-спортивного руху, федерацій за видами спорту тощо; здійснювати управління якістю функціонування галузі фізичної культури та спорту в регіоні; здійснювати управління розвитком галузі на регіональному рівні у відповідності та із повним використанням можливостей регіону, розробляти стратегічні програми, плани, інші програмні документи, забезпечувати повне використання фізичної культури та спорту як засобу забезпечення соціальної та гуманітарної складової національної безпеки на рівні регіону [10, 11].

Чинна система державного управління фізичною культурою і спортом не є досконалою і містить у собі як позитивні, так і проблемні елементи, які залежно від власного характеру можуть або стимулювати, або перешкоджати її функціонуванню. У цьому контексті І. Гасюком розроблено принципи оптимізації державного управління фізичною культурою та спортом, які спрямовані на виконання двоєдиного завдання – нейтралізацію та подолання

шкідливих наслідків негативних факторів і стимулювання розвитку позитивних елементів управлінської системи та процесу управління [7].

Обґрунтовані автором спеціальні принципи оптимізації системи державного управління розвитком фізичної культури і спорту в Україні згруповано за двома системними ознаками: структурно-функціональною і процесуальною [9]. На нашу думку, вищезначені принципи оптимізації державного управління фізичною культурою та спортом на державному рівні можуть бути адаптовані до рівня регіонального управління галуззю шляхом внесення у їх змістову сутність регіонального та галузевого аспектів. Галузевий аспект має передбачати особливості рівня розвитку фізичної культури та спорту у відповідному регіоні, адже галузеве управління спрямовується на вирішення основного завдання галузі, тобто задоволення потреб територіальної громади окремими видами продукції, робіт, послуг фізичної культури та спорту.

Принцип діалектичної взаємодії явищ симетрії і асиметрії обумовлює наявність станів стійкості та мінливості, порядку та безладдя, організації та дезорганізації у процесі розвитку галузі фізичної культури і спорту на регіональному рівні.

Принцип взаємодії системи процесів між суб'єктом управління і об'єктом управління на регіональному рівні.

Принцип інтенсифікації державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні полягає в удосконаленні системи інформатизації, яка забезпечує накопичення, обробку та оперативне використання управлінської інформації.

Принцип випереджального стану відображення дійсності полягає у переході управлінської діяльності щодо розвитку фізичної культури і спорту в регіоні від формування майбутнього стану галузі на основі планування від досягнутого до планування стану розвитку фізичної культури і спорту за потребами територіальної громади в короткотривалому та довготривалому

періодах у фізкультурно-оздоровчих послугах, товарах, визначенні на цій основі перспективних напрямів.

Принцип критеріальності полягає у чіткому визначенні критеріїв ефективності діяльності регіональної системи державного управління фізичною культурою і спортом та об'єкту управління.

Принцип структурно-ієрархічної побудови державного управління на регіональному рівні та розмежування владних повноважень

Принцип причинно-наслідкової обумовленості ґрунтується на законі діалектичного розвитку, зв'язках причин та наслідків.

Принцип ресурсної спроможності та об'єктивної достатності передбачає наявність необхідно-достатнього ресурсного забезпечення діяльності галузі (матеріально-технічного, наукового, кадрового, інформаційного, фінансового, медичного).

Принцип доцільної відповідності передбачає наявність збалансованої і доречної відповідності форм, методів, засобів управлінської діяльності, і зміст яких має відповідати рівню управління (регіональному, місцевому), його організаційній структурі. Така збалансованість дозволить конкретизувати змістові аспекти управлінської діяльності відповідного рівня, зробити її більш ефективною, стимулювати особистісну відповідальність за її результати[21, 24].

1.2. Поняття та сутність організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні

Розуміння поняття "організаційний механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні" є визначальним в частині подальшого обґрунтування необхідних заходів щодо удосконалення організаційної структури управлінської системи.

Термін "організація" за змістом об'єднує щонайменше два аспекти: перший – це процесний, який передбачає організацію діяльності людей з метою досягнення певної мети, і другий – форматний, який передбачає об'єднання людей у функціонально та ієрархічно впорядковані кластери, групи відповідної форми [13,41].

Перший аспект дозволяє констатувати, що організаційний механізм семантично пов'язаний за змістом із основними формами державно-управлінської діяльності, однією з яких є організаційна. Організаційна діяльність охоплює різноманітні дії, спрямовані на виконання оперативних завдань, матеріально-технічних операцій [25]. Другий, форматний досліджується теорією організацій, яка нараховує низку моделей, які відображають сутність особливостей побудови структури організації на основі специфіки соціальної взаємодії між ланками, рівнями управління. Найбільш детально дослідженими є: механічна, общинна, соціотехнічна, системна, органічна, бюрократична, політична, природня тощо [7; 9; 26].

В даному контексті поняття "організаційний механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні" ми розуміємо через призму структурно-організаційного підходу, який дозволяє його визначити, як сукупність управлінських процесів спрямованих на створення організаційної основи управлінської діяльності, організаційної структури системи державного управління фізичною культурою і спортом в регіоні, яка передбачає формування державних установ, закладів, їх структури у відповідності до функцій та напрямів функціонування.

Організаційна структура являє собою внутрішньо системний порядок, форму організаційних відносин та елементів і створюється суб'єктом управління для оптимізації зв'язків та відносин. Важливе значення має правильне розуміння завдань, які вирішуються за допомогою організаційного механізму, змістом яких виступають формування структури суб'єкту управління (апарату) та структури системи управління. Поняття структури системи управління застосовується як і до керуючої, так і до

керованої підсистем. Перше поняття вужче за обсягом, і охоплює лише побудову суб'єктів управління, в нашому випадку органів державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Організаційна структура управління – це сукупність структурних підрозділів організації та взаємозв'язків між ними, що має ієрархічну побудову за рівнями підпорядкованості та відображає розподіл відповідальності й повноважень щодо прийняття рішень [45]. Реалізація організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом в регіоні здійснюється шляхом застосування відповідних методів і засобів основними в цьому контексті виступають: метод моделювання організаційних систем та засоби – розробка планів, розписів, програм тощо.

Наприкінці 80-х та впродовж 90-х років минулого століття з'являються наукові публікації, у яких розглядається модель роздільного управління спортом для всіх та спортом вищих досягнень, сутність міркувань полягала в доведенні, що спорт вищих досягнень та масовий спорт за специфікою свого соціально- го, культурного, економічного призначення не є тотожними, спрямовані на вирішення різних завдань, і якщо спорт вищих досягнень розглядався як окремий вид людської діяльності, спрямований на здобуття найвищих професійних і економічних результатів, то масовий спорт як соціальне явище відносився до культури і зокрема до фізичної культури. В цьому контексті робився висновок, якщо масовий спорт не є діяльністю в прямому розумінні цього слова, а є допоміжною, побутовою і яка виконує додаткову функцію та є елементом у структурі основної діяльності – навчанні, праці тощо [43; 49]. Висновком були пропозиції щодо організації управління цими типами спорту, яке має здійснюватися різними відомствами, а безпосереднє надання відповідних послуг має здійснюватися різнопрофільними організаціями. Поєднання спорту масового та спорту вищих досягнень вбачалось через систему змагань та співпраці на рівні організацій [10].

У ряді наукових праць [6] пропонується розділити управління спортом для всіх та спортом вищих досягнень за управлінськими рівнями. Муніципальні органи управління фізичною культурою і спортом, на думку авторів, повинні взяти на себе відповідальність за розвиток масової фізичної культури і спорту для всіх у регіонах, а завдання щодо розвитку спорту вищих досягнень, мають бути в сфері компетенції державного рівня, а муніципальні органи мають бути звільнені від управління розвитком цієї підсистеми галузі.

Дещо інший підхід визначений у праці [1], де науковці вважають, що на державну гілку, яку формує система державних установ і яка характеризується наявністю державних програм, має покладатися: вирішення загальнодержавних завдань щодо збереження та зміцнення здоров'я різних груп населення; професійно-прикладна та військово-прикладна підготовка молоді; здійснення фізичного виховання в дошкільних закладах і загальноосвітній школі, вищих навчальних закладах I-II та III-IV рівнів акредитації, на виробничих підприємствах, у військових формуваннях, лікувальних та інших державних установах. На громадські організації, які працюють на основі самодіяльності, добровільності, ініціативності має покладатися: забезпечення високого рівня спортивної майстерності; підготовка спортсменів високого класу; організація праці й відпочинку населення; залучення різних верств населення до фізкультурно-спортивної і фізкультурно-оздоровчої активності. Уся навчально-виховна і спортивна робота самодіяльних організацій має ґрунтуватися на основі типових програм і положень рекомендаційного характеру.

Наразі в Україні діє система державного управління галуззю, яку умовно можна охарактеризувати як систему змішаного типу, і яка ґрунтовно описана у працях І. Гасюка і якій, на думку автора, притаманна низка недоліків, які полягають у наступному:

- підсистема фізичного виховання та спортивно-масової роботи у навчальних закладах: наявність дублювання, перехрещення функціональних зв'язків управлінського впливу, що призводить до відсутності чіткого

розмежування владних повноважень, значного збільшення управлінського апарату, наслідком чого є неефективне використання коштів, відсутність відповідальності за певний напрямок роботи, проведення подвійного обліку та заліку одних і тих же показників результатів роботи управліннями різного підвідомчого підпорядкування, а основним негативним явищем такого "розпорошення" структури управління є низькі показники рівня здоров'я молоді, смертність на уроках фізичної культури, невідповідність матеріально-технічної бази вимогам щодо організації процесу фізичного виховання [49];

- підсистема "Спорт для всіх": управління цією підсистемою галузі здійснюється галузевим міністерством, обласними управліннями та відділами, виконавчими органами місцевого самоврядування, центрами фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх". На думку автора, склад управлінської структури з декількох державних органів, які за своїми функціями спрямовані на один і той самий об'єкт управління, не забезпечує надійного та ефективного повсякденного функціонування цієї підсистеми галузі. Також, на нашу думку, створені центри "Спорт для всіх" і обґрунтована в ряді робіт їх доцільність [4; 8] викликає низку зауважень, по-перше, доцільність надання таким центрам статусу окремих юридичних осіб як суб'єктам державного управління створених відповідно до норм публічного права; по-друге, така форма організації їх діяльності ускладнює визначену в положенні [13] структуру управління, з одного боку, Всеукраїнський центр, і зрозуміло решта регіональних, підпорядковуються центральному органу виконавчої влади галузі, а з другого, рішення про їх утворення в регіонах приймають відповідні місцеві ради або адміністрації, і вони знаходяться в сфері їх компетенції; по-третє, центри створюються виходячи з потреб і можливостей регіонів, що ставить власне під сумнів у вищезначених роботах тез про необхідність надання таким центрам функцій управління цією підсистемою галузі; по-четверте, відсутність матеріально-технічного, фінансового, кадрового забезпечення таких центрів,

як суб'єкту управління робить їх діяльність формальною, на яку кошти витрачаються не раціонально; по-п'яте, пропозиції щодо створення таких центрів необхідно було впроваджувати в життя не як додаткового органу управління в галузі, а як профільних центрів, які безпосередньо надають фізкультурно-оздоровчі послуги населенню, і мають в своєму складі клуби за місцем проживання, спортивні кімнати, майданчики тощо; спорт вищих досягнень: на думку автора, характеризується наявністю надзвичайно великої кількості управлінських зв'язків між різноманітними громадськими та державними органами влади з підсистемою олімпійського, паралімпійського, дефлімпійського спорту, неолімпійського спорту;

- спорт вищих досягнень: на думку автора, характеризується наявністю надзвичайно великої кількості управлінських зв'язків між різноманітними громадськими та державними органами влади з підсистемою олімпійського, паралімпійського, дефлімпійського спорту, неолімпійського спорту. Керівництво спортивним рухом здійснюється відповідним департаментом Міністерства у справах молоді та спорту та його територіальними структурними підрозділами, комітетом фізичного виховання при Міністерстві освіти і науки з територіальними відділеннями, управліннями та відділами обласних та районних державних адміністрацій, комітетами фізичної культури і спорту органів виконавчої влади місцевого самоврядування, центрами фізичної культури і спорту інвалідів, галузевими міністерствами та відомствами, а також величезною кількістю громадських органів управління – федераціями за видами спорту, національним олімпійським комітетом та його регіональними представництвами, радами добровільних спортивних товариств та інше. Таке різноманіття управляючих елементів ні в якій мірі не призводить до підвищення ефективності діяльності вище означеної підсистеми, а створює систему подвійного обліку, шляхом фіксування досягнень одного й того ж самого спортсмена різними організаціями та відомствами, так званий взаємозалік, чіткої визначеності щодо стандартизації та уніфікації управлінського процесу, розмежуванні

функціональних взаємозв'язків між об'єктом та суб'єктом управління [2].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ (НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ВІДДІЛЕННЯ (ФІЛІЇ) КОМІТЕТУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ МОН УКРАЇНИ)

2.1. Загальна характеристика діяльності Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України

Київське обласне відділення (далі – Філія) є відокремленим підрозділом Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України. Місцем розташування Київського обласного відділення Комітету з фізичного виховання та спорту є місто Київ (юридична адреса: 03134, м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, буд. 15-А) [28].

Київське обласне відділення створене на підставі наказу Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України від 01.07.2013 №186 «Про реорганізацію Київського обласного відділення». Повним найменуванням є: Київське обласне відділення Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України.

Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України є державною бюджетною установою, яка належить до сфери управління Міністерства освіти і науки України. Головним завданням Комітету є участь у реалізації державної політики з фізичного виховання і спорту в закладах освіти. У структурі Комітету діють 24 обласні та Київське міське відділення (філії), 20 спортивних споруд та Центральна школа вищої спортивної майстерності. Спільно із філіями Комітет забезпечує:

- проведення всеукраїнських та міжнародних в Україні спортивно-масових заходів та спортивних змагань;

– участь національних збірних команд учнів і студентів у міжнародних спортивно-масових заходах та спортивних змаганнях;

– всебічне висвітлення в ЗМІ спортивних і спортивно-масових заходів учнівського та студентського спорту; постійне наповнення сайту та офіційних сторінок у соціальних мережах інформацією про діяльність відокремлених підрозділів (філій); усіх спортивних і спортивно-масових подій, які проводяться Комітетом або за його сприяння; оприлюднення результатів виступів українських школярів і студентів на міжнародній арені.

– розвиток спортивної інфраструктури, що належить до компетенції Комітету.

Метою створення Філії є її участь в організації роботи з фізичного виховання та спорту в закладах освіти Київської області, а саме: спеціалізованих закладах освіти спортивного профілю; спортивних клубах та центрах студентського спорту закладів вищої освіти; закладах професійної освіти; закладах загальної середньої освіти; дитячо-юнацьких спортивних школах та інших закладах позашкільної освіти (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Структура Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України

Штатний розпис Філії, кошторис доходів і видатків на її утримання затверджуються Комітетом. На 2022 рік затверджено штатний розпис у складі 13 одиниць, що входять до трьох підрозділів. До адміністративного персоналу відносяться: начальник відділу – 1 одиниця, заступник начальника відділу – 1 одиниця, головний спеціаліст – 3 одиниці, провідний спеціаліст – 3 одиниці, спеціаліст 1 категорії – 2 одиниці. До відділу спеціалістів віднесено: секретар – 1 одиниця, технік – 1 одиниця. До обслуговуючого персоналу віднесено водія – 1 одиниця.

Філія у своїй діяльності керується Конституцією та Законами України, указами Президента України, актами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України, Комітету з фізичного виховання і спорту, іншими нормативними актами та Положенням про Філію [20].

Основні нормативно-правові та розпорядчі документи, що регулюють діяльність Київського обласного відділення Комітету з фізичного виховання та спорту: Закон України «Про фізичну культуру і спорт»; Закон України «Про вищу освіту»; Закон України «Про освіту»; Закон України «Про повну загальну середню освіту»; Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту»; Закон України «Про дошкільну освіту»; Закон України «Про позашкільну освіту»; Про затвердження Положення про Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України; Про затвердження Положення про Київське обласне відділення Комітету з фізичного виховання та спорту.

Завданнями Філії є:

- забезпечення сприяння відповідним органам освіти у реалізації державної політики з фізичного виховання та спорту в закладах освіти усіх типів та рівнів акредитації;
- забезпечення координації роботи з фізичної культури, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в закладах освіти, участь у методичному забезпеченні цієї роботи;

- забезпечення формування пріоритетного значення фізичної культури і спорту в процесі навчання і виховання учнівської та студентської молоді як найдієвішого способу зміцнення їх здоров'я, гармонійного розвитку, підвищення рівня працездатності та фізичної підготовленості;
- участь в організації навчально-тренувального процесу і проведенні спортивних заходів, пов'язаних з підготовкою спортивного резерву;
- участь в організації і проведенні Всеукраїнських, обласних універсіад, гімназіад, спартакіад, спортивних ігор школярів, змагань серед учасників та студентської молоді в закладах освіти інших спортивно-масових заходів;
- за погодженням з місцевим органом виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту, спільно з місцевим відділенням Національного олімпійського комітету, місцевими осередками учнівської та студентської спортивних спілок забезпечення комплектування збірних територіальних команд учнів та студентів та їх участь у Всеукраїнських змаганнях серед студентів та школярів, внесення пропозицій щодо комплектування збірних територіальних команд учнів і студентів для їх участі у Всесвітніх універсіадах, Європейських юнацьких олімпійських фестивалях, Всесвітніх гімназіадах, чемпіонатах Світу та Європи серед учнів та студентів;
- подання та затвердження місцевому органу виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту списків територіальних збірних команд для участі у Всеукраїнських змаганнях;
- сприяння розвитку олімпійського руху в Україні, співпраця з місцевими громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості, радами, фондами, комісіями;
- сприяння зміцненню та розвитку матеріально-технічної бази відділення Комітету та навчальних закладів освіти;

- здійснення інформаційної діяльності щодо поширення фізичної культури та спорту, здорового способу життя серед дітей, учнівської та студентської молоді, працівників освіти та науки;
- вжиття заходів щодо збереження мережі в закладах позашкільної освіти спортивного профілю, інформування Комітету та органів прокуратури про факти скорочення мережі таких закладів освіти [28].

2.2. Аналіз механізму управління фізичної культури і спорту на регіональному рівні (на прикладі Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України)

Головною проблемою системи управління сферою фізичної культури і спортом в Україні є відсутність відповідної чіткої управлінської вертикалі, що створює серйозні проблеми для ефективного управління та реалізації пріоритетних завдань державної політики у цій сфері, зокрема, і на регіональному рівні.

У Київській області крайова влада останніми роками займає доволі активу позицію щодо необхідності системних змін в управлінні сферою фізичної культури і спорту. Так, у Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки зазначено що фізична культура і спорт Київської області має сталий розвиток в напрямку будівництва нових спортивних споруд і залучення населення до фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи. В області функціонують 4264 спортивних споруд, до якої включено 64 стадіони, 18 плавальних басейнів, 736 спортивних залів, 646 приміщень для фізкультурно-оздоровчих занять, 2523 площинні спортивні споруди. Проте основна кількість існуючих спортивних споруд не відповідає сучасним вимогам та потребує модернізації і приведення до європейських стандартів [27].

В нашій державі, в сучасних умовах, пріоритетним завданням є покращення фізичного розвитку, рівня фізичної підготовленості учнівської молоді та формування ціннісного ставлення до власного здоров'я та, відповідно, створення належних умов та можливостей для цього. На це акцентована увага у ряді нормативних документів прийнятих протягом 2020-2021 років:

- загальнонаціональна програма «Здорова Україна», яку ініціював Президент Володимир Зеленський у червні 2021 року. Вона покликана зробити здоровий спосіб життя частиною українського менталітету, а спорт – доступним для всіх.

- Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195 «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі». В якій передбачається створення нової моделі мотивації учнівської молоді до занять фізичною культурою та спортом, впровадження здорового способу життя, як складової збереження і зміцнення здоров'я, успішної соціалізації та подальшого професійного зростання

- Указ Президента України від 9 лютого 2016 року № 42 "Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація" якою запроваджуються сучасні інноваційні підходи до проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи [44].

Важливу роль у мотивації дітей до занять різними видами спорту відіграє наявність та функціонування в області дитячо-юнацьких спортивних шкіл (Додаток А) [30, 36, 37]. Зокрема, станом на 01.06.2021 в системі позашкільної освіти області функціонує 31 ДЮСШ (у всіх семи новостворених районах області), де навчаються та вдосконалюють свою спортивну майстерність 12497 вихованців з 45 видів спорту.

В зв'язку з переформатуванням районів області в умовах децентралізації влади, було ліквідовано чотири районні ДЮСШ

(Бородянська, Переяслав-Хмельницька, Васильківська, Білоцерківська). Разом з тим, було створено чотири нових ДЮСШ: Комунальний заклад позашкільної освіти Гребінківської селищної ради Білоцерківського району Київської області "Дитячо-юнацька спортивна школа "Авангард", Комунальний заклад Маловільшанської сільської ради «Дитячо-юнацька спортивна школа», Комунальний заклад "Дитячо-юнацька спортивна школа" Коцюбинської селищної ради, дитячо-юнацька спортивна школа Глевахівської селищної ради "Фенікс". Також була знову передана у підпорядкування системи освіти Згурівська дитячо-юнацька спортивна школа Згурівської селищної ради.

Так, ДЮСШ функціонують у всіх 7 районах області, але тільки у 31 територіальній громаді (ТГ). Зокрема, у Білоцерківському районі існує 9 ДЮСШ, у Бориспільському – 2, Броварському – 4, Бучанському – 6, Вишгородському – 1, Обухівському – 7, Фастівському – 2.

Беручи до уваги бажання учнівської молоді займатися різними видами спорту, в цьому навчальному році в ДЮСШ було сформовано 1066 навчальних груп. Заняття проводилися у 191 відділенні з 45 видів спорту. З них 26 олімпійських та 19 неолімпійських видів. У розрізі територій види спорту поширені наступним чином: футбол функціонує у 24 ДЮСШ системи освіти області, легка атлетика діє у 18 ДЮСШ, відділення волейболу діє у 14 ДЮСШ, бокс культивується у 13 ДЮСШ, баскетбол розвивається у 10 ДЮСШ, відділення боротьби вільної діють у 10 ДЮСШ, дзюдо діє в 9 ДЮСШ, теніс настільний культивується у 8 ДЮСШ, плавання розвивають 8 ДЮСШ, гімнастика художня діє у 7 ДЮСШ, відділення гандболу функціонують у 6 ДЮСШ, боротьба греко-римська розвивається у 5 ДЮСШ.

Київщина славиться своїми обдарованими дітьми, які займаються різними видами спорту в закладах загальної середньої та позашкільної освіти. Зокрема, 57 спортсменів ДЮСШ входять до складу збірних команд України з 13 видів спорту.

У 2020-2021 н.р. – 39 вихованців ДЮСШ системи освіти області були передані до КЗ КОР «Київський обласний ліцей – інтернат фізичної культури», Комунальний заклад Київської обласної ради "Броварський спортивний фаховий коледж", Школа вищої спортивної майстерності, ФК «Дніпро»¹, Київський обласний центр олімпійської підготовки, Київський спортивний ліцей-інтернат, Олімпійський коледж імені Івана Піддубного.

На виконання Указу Президента України від 9 лютого 2016 року № 42 "Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація" та з метою покращення фізичного розвитку, рівня фізичної підготовленості учнівської молоді та формування ціннісного ставлення до власного здоров'я, в області у 2020/2021 навчальному році запроваджувалися сучасні інноваційні підходи до проведення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи. Зокрема, спільно з Українською федерацією учнівського спорту проводились такі заходи як: Всеукраїнський спортивно-масовий захід серед школярів «Cool Games» («Круті ігри»), Всеукраїнський спортивно-масовий захід серед учнів «Challenge Fest» («Фестиваль різновидів рухової активності»), а також знакові спортивні змагання, такі як: зимова і літня Гімназіади, Всеукраїнські ігри з єдиноборств серед школярів «Combat Games» («Бойові ігри») та змагання з кіберспорту «E-Sport Games».

В системі освіти області функціонує Комунальний заклад Київської обласної ради "Броварський спортивний фаховий коледж" (далі – БСФК) та комунальний заклад Київської обласної ради "Київський обласний ліцей-інтернат фізичної культури і спорту" (далі – КОЛІФКС).

В БСФК займаються 364 вихованці – 313 учнів і 51 студент та функціонує 9 відділень з видів спорту (бокс, боротьба вільна (юнаки і дівчата), велоспорт, веслування академічне, гандбол (юнаки і дівчата) легка атлетика, лижні гонки, плавання, хокей з шайбою (юнаки). У КОЛІФКС вдосконалюють свою спортивну майстерність 200 вихованців у відділеннях з 9-ти видів спорту, а саме: баскетбол, боротьба вільна, боротьба греко-

римська, волейбол, важка атлетика, гімнастика художня, легка атлетика, лижні гонки, плавання.

В області проводиться робота спрямована на передачу найкращих випускників, вихованців ДЮСШ системи освіти області, до цих спеціалізованих навчальних закладів. Зокрема, до КОЛПФКС у 2019/2020 н.р. передано 22 вихованці, у 2020/2021 – 14 вихованців; до БСФК – у 2019/2020 н.р. – 11 вихованців, у 2020/2021 – 15 вихованців.

У цьому навчальному році в ДЮСШ заняття проводилися у 191 відділенні з 45 видів спорту. З них 26 олімпійських та 19 неолімпійських видів (Додаток Б) [30, 36, 37].

Не дивлячись на складнощі в діяльності спортивних шкіл, які виникли у наслідок проведення децентралізації влади, зміни адміністративно-територіального устрою, утворенням нових районів та територіальних громад – з реєстрацією нових ДЮСШ, зменшенням контингенту існуючих шкіл тощо – ДЮСШ системи освіти області було майже повністю збережено. З метою забезпечення повноцінного доступу дітей та молоді до закладів позашкільної освіти спортивного спрямування актуальним питанням ДЮСШ залишається створення умов для збільшення кількості вихованців.

З метою розвитку олімпійського руху в області, популяризації здорового життя, залучення учнівської молоді до занять фізичною культурою і спортом, виховання почуття патріотизму в області щорічно проводяться олімпійські заходи.

Варто виокремити основні проблемні питання галузі. Насамперед, це незадовільний стан утримання і використання матеріально-технічної бази фізичної культури і спорту області. Через відсутність стабільних джерел фінансування діюча система спортивних споруд не відповідає санітарно-гігієнічним і технічним вимогам. Негативний вплив на розвиток фізичної культури і спорту має відсутність чітко скоординованої програми взаємодії різних державних структур і громадських організацій, що беруть участь у фізкультурно-спортивному русі. Недостатня увага приділяється фізичному

вихованню в сім'ях, загально-освітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах, відбувається згортання фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи у виробничій сфері.

Функції та повноваження щодо розвитку фізичної культури і спорту, на жаль, досі залишаються розпорошеними між Міністерством освіти і науки, добровільними спортивними товариствами, що, відповідно, негативно позначається на ефективності роботи територіальних органів виконавчої влади з питань фізичної культури і спорту, дотримання стратегічно важливих пріоритетів у цій сфері тощо. Але, можна не сумніватися, рано чи пізно системні зміни у системі управління сферою фізичної культури і спорту в Україні відбудуться. У тому числі враховуючи позитивний зарубіжний досвід системи розвитку фізичної культури і спорту на регіональному рівні.

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Ефективне функціонування спортивної діяльності в Україні багато в чому залежить від обґрунтованого застосування сучасних управлінських технологій. Вся діяльність, яка здійснюється в цій сфері, як за формою так і за змістом, супроводжується управлінським процесом. Процес управління є складним суспільним явищем, зміст якого намагається дослідити та розкрити сучасна наука. Незважаючи на тривалий час існування управлінського процесу, необхідність у його розвитку та вдосконаленні існує й до сьогодні [32,38].

Ефективне управління спортивною діяльністю в умовах ринку та реформи децентралізації в Україні, можливе лише за умови глибокого та належного розуміння сутності основних понять кожним суб'єктом сфери фізичної культури і спорту [11].

Таким чином, проведений аналіз проблеми організаційної структури системи державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні дозволив запропонувати власне бачення її розв'язання, а розроблені нами пропозиції базувались на таких вихідних закономірностях теорії організації державного управління та принципах оптимізації і моделі загальної організаційної структури державного управління галуззю, а саме: побудови організаційної структури системи державного управління за стратегічно важливими видами діяльності, із надання відповідного статусу їх керівникам; побудови ланок організаційної структури за функціональною ознакою, із закріпленням відповідних владних повноважень згідно з штатним розписом; побудови оргструктури на базі єдиноначальності із підпорядкуванням стратегічно значущих видів діяльності одному керівникові, із покладенням на нього усієї повноти відповідальності за організацію, координацію і контроль за діяльністю установи; принципу

координації, який передбачає активне застосування спеціальних засобів та інструментів державного управління, які мають забезпечити злагодженість та узгодженість роботи структурних підрозділів; принципу структурно-функціональної впорядкованості, чіткому розмежуванні функціонального призначення відповідних відділів за певними управлінськими рівнями; принципу оптимізації взаємодії системи процесів між суб'єктом і об'єктом управління, спрямуванні управлінського впливу на чітко визначений об'єкт управління; принципу структурно-ієрархічної побудови та розмежування владних повноважень за рівнями управлінських елементів; принципу критеріальності, визначенні критеріїв ефективності діяльності системи державного управління фізичною культурою і спортом у регіоні; принципу інтенсифікації управління та прогнозування, впровадження в діяльність нових технологій, комп'ютеризація, науковому обґрунтуванні програм і стратегій розвитку галузі в регіоні [35].

Для забезпечення функціонування в Державі фізичної культури і спорту Кабінетом Міністрів України визначено пріоритетні напрями та завдання роботи даних підрозділів на регіональному рівні:

- підвищення координованості дій зацікавлених органів виконавчої влади та громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості;
- підготовка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку фізичної культури і спорту;
- забезпечення розвитку інфраструктури фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи серед широких верств населення та фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів;
- удосконалення системи дитячо-юнацького та резервного спорту, покращення матеріально-технічного та фінансового стану відповідних закладів;
- підвищення престижності роботи спортивних тренерів, зростання розмірів стимулювання їх праці та успішних виступів спортсменів на офіційних міжнародних змаганнях з урахуванням досвіду інших країн;

- вживання заходів щодо збільшення кількості та покращення стану спортивних споруд для потреб масового спорту та спорту вищих досягнень, запровадження їх сертифікації;
- сприяння розвитку вітчизняної спортивної індустрії;
- удосконалення системи фінансового та матеріально-технічного забезпечення науково-дослідних робіт з актуальних проблем розвитку фізичної культури і спорту;
- підтримка розвитку спортивної медицини, активізація антидопінгової діяльності у спорті;
- поступове наближення обсягів фінансування розвитку фізичної культури і спорту до провідних країн світу за рахунок збільшення видатків з бюджетів усіх рівнів та позабюджетного фінансування шляхом залучення спонсорських коштів та інвестицій [42, 46].

На основі проведеного аналізу нами було сформулювати рекомендації та практичні пропозиції з основних напрямів щодо вдосконалення організаційного механізму управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні, а саме:

- вдосконалення співпраці місцевих органів управління освітою, відповідними відділами та громадських організацій;
- динамічний розвиток мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл в системі спортивної освіти Київської області;
- проведення та впровадження організаційних заходів щодо плідної співпраці спортивних шкіл, освітніх закладів, спортивних клубів, федерацій, фізкультурно-спортивних організацій.
- координувати дії органів виконавчої влади та громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості;
- забезпечити розвиток спортивної інфраструктури, фінансового, матеріально-технічного стану шляхом проведення рекламних компаній, покликаних поінформувати і залучити спонсорів та зацікавлені державні та недержавні організації;

- підвищити престижність роботи керівників спортивних закладів та спортивних тренерів, шляхом збільшення розмірів стимулювання їх праці;
- запровадити систему виділення коштів з обласного та районних бюджетів на проведення спортивно-масових заходів через відповідні підрозділи з питань фізичної культури і спорту за принципом надання міні-грантів спортивним організаціям або ініціативним групам, які забезпечували би організацію і проведення відповідних заходів;
- оптимізувати мережу спортивних шкіл і, зокрема, створити у кожному районі області на базі існуючих ДЮСШ одну районну дитячо-юнацьку спортивну школу, підпорядковану підрозділу районної влади з питань фізичної культури і спорту;
- сприяти підвищенню якості відбору та підготовки фахівців фізкультурно-спортивного спрямування у вищих навчальних закладах Київської області;
- відпрацьовувати основні підходи до стратегічного реформування та розвитку фізичної культури і дитячо-юнацького спорту в області, виходячи з сучасних загальнодержавних вимог і Указів Президента та напрями практичної реалізації даного напрямку освітньої діяльності;
- здійснювати заходи щодо практичної реалізації нової модельної програми та інноваційних моделей уроків з фізичної культури;
- надавати організаційну та методичну допомогу в територіальних громадах щодо створення та функціонування позашкільних закладів спортивного спрямування (ДЮСШ, центри фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчі клуби);
- систематично здійснювати моніторинг забезпечення доступності позашкільної освіти для дітей та учнівської молоді в освітніх системах районів, міст, територіальних громад;
- місцевим органам управління освітою, адміністраціям позашкільних навчальних закладів спортивного спрямування налагоджувати та вдосконалювати роботу дитячо-юнацьких спортивних шкіл в територіальних

громадах, а також розглядати можливість створення позашкільних закладів спортивного спрямування (ДЮСШ, центри фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчі клуби) та активізувати координацію та активну співпрацю з навчальними закладами, спортивними федераціями, фізкультурно-спортивними товариствами, батьківською громадою;

- сприяти запровадженню в суб'єктах господарювання усіх форм власності ефективних форм після трудового відновлення, профілактичних оздоровчих фізкультурно-спортивних занять та активного відпочинку;

- розробити та запропонувати роботодавцям систему впровадження механізмів морального та матеріального стимулювання працюючих з високим рівнем фізичної підготовленості та функціональних можливостей організму;

- стимулювати розвиток ринку оздоровчих, рекреаційних та реабілітаційних послуг засобами фізичної культури і спорту, сприяти отриманню пільг організаціям всіх форм власності, які надають відповідні якісні послуги населенню.

ВИСНОВКИ

1. Досліджено теоретичні основи державного управління фізичною культурою та спортом на регіональному рівні. Встановлено, що державне управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні – це комплексна, системна діяльність органів державної влади регіонального рівня з метою розвитку галузі фізичної культури і спорту в регіоні, задоволення потреб територіальної громади, духовних, фізичних, інтелектуальних запитів громадян з урахуванням соціальних, економічних, національних, етнічних чинників. Це реалізація функцій управління регіональним виконавчим органом державної влади в сфері фізичної культури та спорту з метою розвитку галузі фізичної культури та спорту на основі врахування чинників соціально-економічного розвитку регіону, запитів територіальної громади, реалізації регіональної політики в сфері фізичної культури та спорту.

2. Проаналізовано поняття та сутність організаційного механізму державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні. Визначено, що організаційний механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні – це сукупність управлінських процесів спрямованих на створення організаційної основи управлінської діяльності, організаційної структури системи державного управління фізичною культурою і спортом в регіоні, яка передбачає формування державних установ, закладів, їх структури у відповідності до функцій та напрямів функціонування.

3. Дано загальну характеристику діяльності Київського обласного відділення (філії) комітету з фізичного виховання та спорту МОН України.

Київське обласне відділення (далі – Філія) є відокремленим підрозділом Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України. Метою створення Філії є її участь в організації роботи з фізичного виховання та спорту в закладах освіти Київської області, а саме:

спеціалізованих закладах освіти спортивного профілю; спортивних клубах та центрах студентського спорту закладів вищої освіти; закладах професійної освіти; закладах загальної середньої освіти; дитячо-юнацьких спортивних школах та інших закладах позашкільної освіти.

Завданнями Філії є: забезпечення сприяння відповідним органам освіти у реалізації державної політики з фізичного виховання та спорту в закладах освіти усіх типів та рівнів акредитації; забезпечення координації роботи з фізичної культури, фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи в закладах освіти, участь у методичному забезпеченні цієї роботи; забезпечення формування пріоритетного значення фізичної культури і спорту в процесі навчання і виховання учнівської та студентської молоді як найдієвішого способу зміцнення їх здоров'я, гармонійного розвитку, підвищення рівня працездатності та фізичної підготовленості; участь в організації навчально-тренувального процесу і проведенні спортивних заходів, пов'язаних з підготовкою спортивного резерву; сприяння розвитку олімпійського руху в Україні, співпраця з місцевими громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості, радами, фондами, комісіями; здійснення інформаційної діяльності щодо поширення фізичної культури та спорту, здорового способу життя серед дітей, учнівської та студентської молоді, працівників освіти та науки тощо.

4. Здійснено аналіз функціонування механізму управління фізичної культури і спорту на регіональному рівні. Встановлено, що головною проблемою системи управління сферою фізичної культури і спортом в Україні є відсутність відповідної чіткої управлінської вертикалі, що створює серйозні проблеми для ефективного управління та реалізації пріоритетних завдань державної політики у цій сфері, зокрема, і на регіональному рівні.

У Київській області крайова влада останніми роками займає доволі активу позицію щодо необхідності системних змін в управлінні сферою фізичної культури і спорту. Пріоритетним завданням в регіоні є покращення фізичного розвитку, рівня фізичної підготовленості учнівської молоді та

формування ціннісного ставлення до власного здоров'я та, відповідно, створення належних умов та можливостей для цього. З метою розвитку олімпійського руху в області, популяризації здорового життя, залучення учнівської молоді до занять фізичною культурою і спортом, виховання почуття патріотизму в області щорічно проводяться олімпійські заходи.

Виокремлено основні проблемні питання в управлінні фізичною культурою і спортом в регіоні. Встановлено, що через відсутність стабільних джерел фінансування діюча система спортивних споруд не відповідає санітарно-гігієнічним і технічним вимогам. Негативний вплив на розвиток фізичної культури і спорту має відсутність чітко скоординованої програми взаємодії різних державних структур і громадських організацій, що беруть участь у фізкультурно-спортивному русі. Функції та повноваження щодо розвитку фізичної культури і спорту, на жаль, досі залишаються розпорошеними між Міністерством освіти і науки, добровільними спортивними товариствами, що, відповідно, негативно позначається на ефективності роботи територіальних органів виконавчої влади з питань фізичної культури і спорту, дотримання стратегічно важливих пріоритетів у цій сфері тощо.

5. Сформовано пропозиції щодо вдосконалення організаційного механізму управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Для забезпечення функціонування фізичної культури і спорту на державному рівні визначено пріоритетні напрями та завдання роботи даних підрозділів на регіональному рівні, а саме: підвищення координованості дій зацікавлених органів виконавчої влади та громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості; підготовка пропозицій щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення розвитку фізичної культури і спорту; забезпечення розвитку інфраструктури фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи серед широких верств населення та фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів; удосконалення системи дитячо-юнацького та резервного спорту, покращення матеріально-технічного

та фінансового стану відповідних закладів; підвищення престижності роботи спортивних тренерів, зростання розмірів стимулювання їх праці та успішних виступів спортсменів на офіційних міжнародних змаганнях з урахуванням досвіду інших країн; вживання заходів щодо збільшення кількості та покращення стану спортивних споруд для потреб масового спорту та спорту вищих досягнень, запровадження їх сертифікації; сприяння розвитку вітчизняної спортивної індустрії; удосконалення системи фінансового та матеріально-технічного забезпечення науково-дослідних робіт з актуальних проблем розвитку фізичної культури і спорту; підтримка розвитку спортивної медицини, активізація антидопінгової діяльності у спорті; поступове наближення обсягів фінансування розвитку фізичної культури і спорту до провідних країн світу за рахунок збільшення видатків з бюджетів усіх рівнів та позабюджетного фінансування шляхом залучення спонсорських коштів та інвестицій.

Щодо вдосконалення організаційного механізму управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні здійснити: вдосконалення співпраці місцевих органів управління освітою, відповідними відділами та громадських організацій; динамічний розвиток мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл в системі спортивної освіти Київської області; проведення та впровадження організаційних заходів щодо плідної співпраці спортивних шкіл, освітніх закладів, спортивних клубів, федерацій, фізкультурно-спортивних організацій; координувати дії органів виконавчої влади та громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості; забезпечити розвиток спортивної інфраструктури, фінансового, матеріально-технічного стану шляхом проведення рекламних компаній, покликаних поінформувати і залучити спонсорів та зацікавлені державні та недержавні організації; підвищити престижність роботи керівників спортивних закладів та спортивних тренерів, шляхом збільшення розмірів стимулювання їх праці; запровадити систему виділення коштів з обласного та районних бюджетів на проведення спортивно-масових заходів через відповідні підрозділи з питань

фізичної культури і спорту за принципом надання міні-грантів спортивним організаціям або ініціативним групам, які забезпечували би організацію і проведення відповідних заходів; оптимізувати мережу спортивних шкіл і, зокрема, створити у кожному районі області на базі існуючих ДЮСШ одну районну дитячо-юнацьку спортивну школу, підпорядковану підрозділу районної влади з питань фізичної культури і спорту; сприяти підвищенню якості відбору та підготовки фахівців фізкультурно-спортивного спрямування у вищих навчальних закладах Київської області; відпрацьовувати основні підходи до стратегічного реформування та розвитку фізичної культури і дитячо-юнацького спорту в області, виходячи з сучасних загальнодержавних вимог і Указів Президента та напрями практичної реалізації даного напрямку освітньої діяльності; здійснювати заходи щодо практичної реалізації нової модельної програми та інноваційних моделей уроків з фізичної культури; надавати організаційну та методичну допомогу в територіальних громадах щодо створення та функціонування позашкільних закладів спортивного спрямування (ДЮСШ, центри фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчі клуби); систематично здійснювати моніторинг забезпечення доступності позашкільної освіти для дітей та учнівської молоді в освітніх системах районів, міст, територіальних громад; місцевим органам управління освітою, адміністраціям позашкільних навчальних закладів спортивного спрямування налагоджувати та вдосконалювати роботу дитячо-юнацьких спортивних шкіл в територіальних громадах, а також розглядати можливість створення позашкільних закладів спортивного спрямування (ДЮСШ, центри фізичного виховання, фізкультурно-оздоровчі клуби) та активізувати координацію та активну співпрацю з навчальними закладами, спортивними федераціями, фізкультурно-спортивними товариствами, батьківською громадою; сприяти запровадженню в суб'єктах господарювання усіх форм власності ефективних форм післятрудоного відновлення, профілактичних оздоровчих фізкультурно-спортивних занять та активного відпочинку; розробити та запропонувати роботодавцям систему

впровадження механізмів морального та матеріального стимулювання працюючих з високим рівнем фізичної підготовленості та функціональних можливостей організму; стимулювати розвиток ринку оздоровчих, рекреаційних та реабілітаційних послуг засобами фізичної культури і спорту, сприяти отриманню пільг організаціям всіх форм власності, які надають відповідні якісні послуги населенню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверкина М.Ф. Забезпечення стійкого розвитку міст та агломерацій: теорія, методологія, практика: [монографія]. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2015. 496 с.
2. Андрусюк Б.П. Місцеве самоврядування в сучасній Україні: проблеми і перспективи / НАН України; Ін-т нац. відносин і політології. К.: Інформ.-видавн. центр, 1997. 222 с.
3. Бабаєв В. М., Безуглий О.В., Корженко В.В. Сучасна модель управління містом / Енциклопедія державного управління: у 8 т. / [Нац. акад. держ. упр. при Президентові України]. Т. 5 : Територіальне управління Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ „Магістр”, 2011. 408 с. С. 397–398.
4. Бабаєв В.М. Управління великим містом: теоретичні і прикладні аспекти: [монографія]. Харків: Харківська національна академія міського господарства, 2010. 306 с.
5. Гасюк І. Л. Механізми державного управління фізичною культурою та спортом в Україні : автореф. дис. д.держ.упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / І. Л. Гасюк. – К., 2013. – 42 с.
6. Гасюк І.Л. Державне управління фізичною культурою та спортом: стан та перспективи розвитку: [монографія] / І.Л. Гасюк. — Х.: ПП Балюк І. Б., 2011. — 432 с.
7. Гасюк І.Л. Підходи до дослідження системи державного управління розвитком фізичної культури і спорту / І.Л. Гасюк // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. — Дніпропетровськ: Вид-во ДРІДУ НАДУ, 2010. — № 4 (7). — С. 194—206.
8. Гуль І.Г., Завидівська О.І. Теоретико-методичні підходи до удосконалення системи управління спортивною діяльністю в умовах ринку. Вип. 3(19) 2020. <http://pte.diit.edu.ua/article/view/210827/214303>.

9. Демченко І.Л. Навчальний посібник для працівників органів місцевого самоврядування із проведення досліджень громадської думки на місцевому рівні. К., 2013. 25 с.
10. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2018. Т. 1. 564 с.
11. Державне управління регіональним розвитком України: [моногр.] / За заг. ред. В.Є. Воротіна, Я.А. Жа2ліла. — К.: НІСД, 2010. — 288 с.
12. Додаток-Перелік матеріалів та форм, що подаються разом зі звітністю. <http://sportmon.org/wp-content/uploads/2021/11/dodatok-perelik-materialiv-ta-form-shho-podayutsya-razom-zi-zvitnistyu.pdf>
13. Іжа М.М. Система регіонального управління: світовий досвід і Україна: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. політ. наук: спец. 23.00.02 "Політичні інститути та процеси" / М. Іжа. — Київ, 2011. — 37 с.
14. Інституціоналізація публічного управління в Україні: наук.-аналіт. доп. Київ : НАДУ, 2019. 210 с.
15. Качний О.С. Теоретико-методологічні засади державного управління соціально-економічним розвитком регіонів / Державне управління. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 21. С. 66 – 68.
16. Конституція України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
17. Куроченко І.П. Організація фізичної культури і спорту в об'єднаних територіальних громадах України: навч.-метод. посіб. / І.П. Куроченко. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2021. 192 с.
18. Куроченко І.П. Правові, організаційні та методичні засади фізичної культури і спорту в Україні: навч. Практику / І.П.Куроченко; НУДПСУ. Ірпінь: видавництво НУДПСУ, 2016. 146 с.
19. Кудлата К.В. Державне управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні: поняття та сутність. Інвестиції: практика та досвід №23/2013. http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2013/36.pdf.

20. Ліщук С.В. Система державного регулювання у сфері фізичної культури та спорту в Україні / Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. № 12. С. 42 – 48.
21. Лобунець В.І. Оцінка результативності реформи місцевого самоврядування та зміни адміністративно-територіального устрою в Україні. Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку. №1(07). 2019. URL: file:///C:/Users/HP/Downloads/mmnt_2019_1_11.pdf
22. Менеджмент міського розвитку: [монографія] / за ред. О.В. Васильєва, Н.М. Богдан, К.А. Фісуна. Х. : ХНАМГ, 2013. 397 с.
23. Нікітенко С.В. Реалізація управління фізичною культурою і спортом в Україні: теоретичні підходи. Таврійський науковий вісник №1/2021. <http://journals.ksauniv.ks.ua/index.php/public/article/view/27>
24. Наукове забезпечення системи підготовки державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування. Інституціоналізація публічного управління в Україні : наук.-аналіт. доп. Київ : НАДУ, 2019. 210 с. с. 165 – 172.
25. Онуфрієнко О.В. Специфіка термінології досліджень з публічного управління: системний підхід. Публічне адміністрування: теорія та практика, 2018, вип. 1(19). Дніпро, ДРАДУ НАДУ : [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01\(19\)/6.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01(19)/6.pdf).
26. Основи місцевого самоврядування / [авт. кол. за заг. ред. В.М. Олуйка]. Хмельницький: ЦППК, 2008. 730 с.
27. Офіційний сайт Міністерства молоді та спорту України. <https://mms.gov.ua/>.
28. Офіційний сайт Комітету з фізичного виховання та спорту. URL: <http://sportmon.org/filiyi-2/>
29. Офіційний сайт журналу “Вісник”.URL: <http://www.visnuk.com.ua/>
30. Перелік інформацій, що надаються разом зі звітністю 5-фк (зведена) (річна) <http://sportmon.org/5-fk/>

31. Про державну службу України / Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
32. Про добровільне об'єднання територіальних громад / Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
33. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року // Офіційний вісник України. 2014. №87. Ст. 2474.
34. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Нацдержслужби України від 05.08.16 р. № 158. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE29333.html
35. Про затвердження методики формування спроможних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2015 року № 214 //Електронний ресурс. – Режим доступу: [zakon. rada. gov. ua/go/214-2015-п](http://zakon.rada.gov.ua/go/214-2015-п)
36. Про затвердження форми звітності № 2-ФК (річна) «Звіт із фізичної культури і спорту» та Інструкції щодо її заповнення: [nakaz-pro-zatverdzhennya-formy-zvitnosti-2-fk.pdf](#)
37. Про затвердження форм звітності № 5-ФК (річна), № 5-ФК (зведена) (річна) про діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл (спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву) та інструкцій щодо їх заповнення: [nakaz-pro-zatverdzhennya-form-zvitnosti-5-fk-23.10.2021-№-4055.pdf](#)
38. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 №586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/586-14>
39. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
40. Протас В.М. Управління стратегічним розвитком міста / Актуальні проблеми державного управління. 2009. №2. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2009-2/index.html>.
41. Публічне управління : термінол. слов. Київ : НАДУ, 2018. 224 с.

42. Рекомендації щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спорту серед студентської молоді на період до 2025 року <http://sportmon.org/metodichni-rekomendatsiyi/>

43. Рекомендації щодо стратегічного розвитку фізичного виховання та спортивної підготовки учнівської молоді на період до 2025 року <http://sportmon.org/metodichni-rekomendatsiyi/>

44. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>

45. Суть реформи органів місцевого самоврядування (децентралізації). Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: http://icps.com.ua/sutreformydetcentralizatsiyi-spromozhnist-rehionivsamoistyyno-za-rakhunok-lasnykhresursivvyryshuvaty-pytannya-mistsevohoznachennya/reformi_ukr_b_full.pdf

46. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250246395>

47. Христова Т.Є. Управління процесом у сфері фізичного виховання: курс лекцій для студентів ВНЗ / Т.Є.Христова. – ФОП Силаєва О.В.: Мелітополь, 2018. 72 с.

48. Ціпов'яз А.Т., Бондаренко В.В. Організація і управління фізичною культурою і спортом: навч. посіб. Кременчук: КПК, 2019. 128 с.

49. Шевчук І.В. Організаційний механізм державного управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні. Інвестиції: практика та досвід № 14/2014. <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=3774&i=27>.

ДОДАТКИ